Дневникъ 70.

(стенографический)

Засѣдание на 14 Юния 1883 год., отворено въ 2 часа сл. пл., подъ прѣдсѣдателството на г. Юрукова.

Присѫтствующи членове 7, отсѫтствующи безъ отпускъ Д-ръ Чомаковъ, Гр. Караджовъ и Ив. Вазовъ; съ отпускъ К. Калчевъ. Въ присѫтсвието на Г. Груева, прѣдставитель отъ страна на Дир. на Правосѫдието.

Прѣдсѣдатель: Има да се прочетатъ нѣкои съобщения. (Прочита).

Съобщение № ..... отъ г. Дир. на Правосѫдието, съ което явява че за прѣдставитель по разглѣждание проекта за наказателното сѫдопроизводство назначи Г. Груева.

Съобщение № 1625,

Д. Стамбуловъ: Приетъ е обичай, че расхвърлянието на тия количества става при сѫдѣйствието на духовнитѣ началници. За това, за сега да се отложи това съобщение съ правилника и въ едно бѫдѫще засѣдание да се назначи за разглѣждание, като се повикатъ и духовнитѣ началници да присѫтствуватъ.

Т. Кесяковъ: Азъ прѣдлагамъ да се прови напрѣдъ въ надлѣжната коммиссия, тя да изучи въпросътъ да си състави мнѣние, и когато ще бѫде готова съ него да се назначи единъ день за разглѣждание като се повикатъ за това и дух. началници.

Д. Стамбуловъ: Нѣма нужда да се провожда на коммиссия. Нѣма що да изучава тя, защото количеството е извѣстно, остая само да се расхвърли спорѣдъ населението и спорѣдъ равнитѣ народности. Нѣма нѣщо сериозно мѫчно, за да изисква прѣдварително изучване. Най послѣ въ засѣданието за което ще викаме духовнитѣ началници да имъ кажемъ да се явятъ въ 3 часа, а ние отъ 2 ч. до три като се позанимаемъ съ въпроса, ако е нужно, ще можемъ да се приготвимъ за разискване.

Т. Кесяковъ: Мога да се съгласа че нѣма нужда за изучване на тоя въпросъ или правилникъ, понеже той има вече опрѣдѣлени количества. Може обаче да има нѣкои измѣнения въ количеството. А такива трѣба да изучи коммиссията обширно и обстоятелственно, като послѣ прѣдложи своето заключение.

Д-ръ Странски: Като се повикатъ духовнитѣ началници, тѣ ималъ свои взгледове за въпроса и спорѣдъ тѣхъ ще защищаватъ своитѣ интереси. За да може Псст. Ком. да се защищава при възраженията на духовнитѣ началници, трѣбва да ои състави и приготви свое мнѣние за въпроса, а за това трѣбва да го подложи

на прѣдварително изучвание. Това ако не е толко необходимо, неможемъ да не признаемъ, че е полѣзно. Прочее подкрѣпямъ прѣдложението да се проводи на коммиссията за прѣдварително изучвание. Тя като го изучи подробно ще прѣдстави своитѣ заключения и Пост. Ком. ще назначи день, въ който да се викатъ и духовнитѣ началници.

Свящ. Тилевъ: И азъ ще кажа, че нѣма никаква нужда да се проважда тоя правилникъ на коммиссията. Самъ Директорътъ е опрѣдѣлилъ суммата и направилъ таблица за расхвърлянието. Споредъ О. У. пособието се распредѣля по числото на населението и по народность и съобразно съ плащания данъкъ. Това всичко е взето прѣдъ видъ и е съставена таблицата, — каква прочее нужда има отъ изучвание?

Ив. Ст. Гешовъ: Къмъ думитѣ исказани отъ Н. Благоговѣйство, че нѣма нужда да се изучава въпросътъ отъ коммиссията, ще прибава това, че всѣка година тая сумма се распрѣдѣлява отъ Пост. Комитетъ. Той распрѣдѣлява тая сумма лани, полани и още полани, та съразмѣрно съ тия числа и тая година ще распрѣдѣли въ присѫтствието на дух. началници. Ако бѣше сега за пьрвий пѫть да се распредѣля тая сумма, тогава друго нѣщо — ще трѣбва прѣдварително изучвание отъ коммиссията. Сега обаче нѣма такава нужда.

Прѣдсѣд.: Четирма говорятъ за прѣдложението на г-на Стамбулова. Значи то се приема.

Съобщение № 1637. (Приема се).
Съобщение № 1652. (За коммиссията).
Съобщение № 1651. (За коммиссията).
Съобщение . . . . . .

Дневний рѣдъ.

Прѣдсѣд.: Пристѫпями на дн. редъ, който е продължение разискването на наказателното производство. Стигнали сме до 133 чл. (Чете). Ш . . . . .

Чл. 133. Въ протоколътъ, който ще се състави при огледътъ, трѣбува да се опрѣдѣли подробно какъ е билъ намѣренъ прѣдмѣтътъ на огледътъ и да се забѣлѣжи кои слѣди и знакове сѫ намѣрени. Ако е потрѣбно за пб точно обяснение могѫтъ да се приложатъ при протоколътъ сѫщо нѣкои чьртежи и рисувания на прѣдмѣтътъ или на мѣстото.

Чл. 134. Когато за огледътъ сѫ потрѣбни вѣщи люди, то на сѫдебний изслѣдуватель се пада да опрѣдѣли числото и изборътъ имъ. Еднажъ като бѫдѫтъ назначени за нѣкоя работа, вѣщи людие, само по важни причини можѫтъ отпослѣ да бѫдѫтъ призовани други.

Чл. 135. Длъжни сѫ да даватъ исканото отъ тѣхъ мнѣние всички ония лица които, като признати за вѣщи въ нѣкоя работа, сѫ поставени да испълняватъ званието си публично, или които публично се занимаватъ съ наука, съ нѣкакво си искуство или художество, знанието на които е неизбѣжно за даването на вѣрно и основателно мнѣние. Въ случай, че таквизъ личности се откажатъ да си дадѫтъ мнѣнието, тий могѫтъ да бѫдѫтъ принудени на това по сѫщи начинъ, както и свидѣтетитѣ, които биха се отказали да свидѣтелствуватъ.

Чл. 136. Вѣщитѣ людие могжтъ да бждятъ отстранени по сжщитѣ причини, които даватъ право и за отстранение на сждебнитѣ лица, съ тая само разлика, че за причина на остранение неможе да служи това обстоятелство, че нѣкои отъ тѣхъ по сжщата работа се е испитвалъ и като свидѣтель. Прокурорътъ, набѣдений и гражданската страна иматъ право да искатъ остранението на нѣкои вѣщи людие; заради това трѣбва да имъ се извѣстява, когато се назначатъ вѣщи людие.

Чл. 137. Прѣди да се извърши огледътъ, вѣщитѣ людие трѣбва потъ клѣтва да се обѣщаятъ, че внимателно ще разглѣдатъ и изслѣдватъ прѣдмѣтътъ на огледътъ, че ще прѣдставятъ своитѣ открития вѣрно и точно, и че ще искажжтъ своето мнѣние спорѣдъ най-доброто свое знание и по съвѣсть и съгласно съ правилата на науката, на искуството или на художеството си. Ако вѣщий человѣкъ е далъ прѣдъ сждилището обща клѣтва, че ще дава своето най-добро мнѣние въ дѣлата, за които би се покапилъ отъ сждилището и въ което дѣйствува по длъжность, то тогазъ е достатъчно да му се напомни тая клѣтва прѣди да се започне специалнийтъ оглѣдъ.

Чл. 138. Вѣщитѣ людие трѣбба да изслѣдуватъ и да прѣглѣждатъ прѣдмѣтитѣ на сждебний оглѣдъ въ присжтствието на сждебний изслѣдуватель, освѣнъ когато тойзи по причина на благоприличие счита за нуждно да се острани, или когато изискуемий оглѣдъ може да стане само чрѣзъ повторителни разглѣждания, или чрѣзъ дълговрѣменни издирвания, като напримѣръ, при издирването на утрова. Ако се прѣдвижда, че чрѣзъ огледътъ отъ страна на вѣщитѣ людие, прѣдмѣтътъ, който ще се изслѣдува, може да бжде унищоженъ или досущъ измѣненъ, то една часть отъ тоя прѣдмѣтъ трѣбва, по възможность, да се съхрани по сждебенъ начинъ.

Чл. 139. Сждебний изслѣдувателъ означава прѣдмѣтитѣ и придружающитѣ ги обстоятелства, които вѣщитѣ людие ще разглѣдватъ, и той полага въпроситѣ, на които отговоритѣ счита за потрѣбни.

Д-ръ Странски: Какъ ще става съхранението на прѣдмѣта, или часть отъ него, която ще се изслѣдва.

Г. Груевъ: Ако се кассае напримѣръ отъ утровяние смъртьта ще се направи аналисъ. Като има нужда отъ такъвъ аналисъ трѣбва естественно, да има запазена часть отъ прѣдмѣта, а това запазване или съхранение на часьта се извършва чрезъ запечатването ѝ за да не се унищожи.

Д-ръ Странски: Тукъ не се говори за запечатване.

Прѣдсѣд.: То се подразумѣва като се казва „по сждебенъ начинъ.

Г. Груевъ: По послѣ ще срѣщнемъ за запечатването.

Чл. 140. По желанието на вѣщитѣ людие може да имъ се направятъ и по̀ голѣми обяснения, за да приготвятъ своето вѣрно оцѣнение; тии могжтъ да видятъ книжята и да испитатъ, ако щжтъ, свидѣтелитѣ и набѣдений.

Чл. 141. Показанията на вѣщитѣ людие, за тѣхнитѣ открития и наблюдения, трѣбва тутакси да се забѣлѣжватъ въ протоколътъ. Своето мнѣние или оцѣнение заедно съ доказателствата, тии могжтъ да диктуватъ за да се запишжтъ въ протоколътъ, или да си задържатъ правото да дадатъ особенно писменно мнѣние, за което сждебний изслѣдтвателъ опрѣдѣлява приличенъ срокъ, който трѣбва да се забѣлѣжи въ протоколътъ.

Д-ръ Странски: Въ тоя членъ нѣма достатъчно опредѣление.

Прѣдсѣд.: По самото естество на дѣлото, ако има нужда сждебний изслѣдуватель може да даде по голѣмо разяснение на лѣлото за да си приготватъ оцѣнението ония вѣщи люди.

Д-ръ Странски: Азъ не съмъ челъ законътъ и не мога да възражавамъ, за това за сега се въздьржамъ.

Чл. 142. Когато сждебний изслѣдуватель счита за недостатъчно мнѣнието или оцѣнението на вѣщитѣ людие, той може да нарѣди да стане изново оглѣдъ пакъ отъ сжщитѣ или отъ други лица; нъ това става особенно въ слѣдующитѣ обстоятелства; ако показанията на вѣщитѣ людие много различаватъ едни отъ други върху обстоятелствата, разглѣдвани отъ тѣхъ; ако мнѣнието не е ясно; ако противорѣчатъ сами на себе, или ако мнѣнието имъ е въ противорѣчие съ други доказани обстоятелства, и ако тия несъвмѣстимости не могжтъ се острани чрѣзъ повторителни изслушвания на вѣщитѣ людие.

Д-ръ Странски: Кой съставя тоя протоколъ?

Прѣдсѣд.; Сждебний изслѣдуватель, но може и като му диктуватъ.

Д-ръ Странски: Когато се съставя протоколъ по убийство, по утровяние или по др., той става въ присжтствие на сждебний изслѣдователь или и на прокурора. Като се свьрши изслѣдването, вънъ отъ точката, въ която се то излага, съставя се протоколъ, въ който прокуроръть казва своитѣ заключения, но тия сж въ общи чьрти. Въ сжщия протоколъ записватъ наблюденията си и вѣщитѣ люди, като го подписватъ заедно съ прокурора. Послѣдний обаче трѣбва особенно писмо да написва въ което да излага всички подробности.

Прѣдсѣд: Тукъ асли не е казано това.

Чл. 143. Когато се яви подозрѣние, че нѣкому е причинена смьрть чрѣзъ нѣкое прѣстжпно дѣяние, тогазъ мьртвото тѣло трѣбва, прѣди да се закопае, да се прѣглѣда добрѣ. Нъ ако е вече закопано, то трѣбва пакъ да се ископае, ако спорѣдъ обстоятелствата може отъ това да се очаква значително слѣдствие.

Чл. 144. За да се извьрши сждебенъ оглѣдъ на мьртво тѣло, всѣкогашъ се призовава единъ лѣкарь за вѣщь человѣкъ. Въ случай че стане нужда да стане утопсия, трѣбва да се призоваватъ двама лѣкари, които всѣкога трѣбва да ислѣдватъ вжтрѣшнитѣ части на главата, гжрдитѣ и утробата.

Д-ръ Странски: Въ тоя членъ има противорѣчие на настоящата наука. Това което той прѣдписва е било добро, но прѣди 10 години. Има всѣвъзможни срѣдства да се вематъ за да не стане врѣда на оглѣдвачитѣ. За това, послѣднята часть на члена, именно отъ думитѣ: „и ако това не прѣдставлява“ . . . до край да се заличи. Докторитѣ, които ще правятъ оглѣдъ на закопано мьртво тѣло могатъ да вематъ мѣрки за да не стане врѣда на здравѣто на ония лица, които ще вематъ участие въ оглѣда. Ако стане тъй тоя членъ, ще дадемъ поводъ на много грѣшки и извинения. (Приема се прѣдложението му).

Чл. 145. Прѣди аутопсията на мьртвото тѣло, то трѣбва да се опише добрѣ и да се удостовѣри неговата сжщность, особенно чрѣзъ изслушване на лица, които сж познавали мьртвото лице, когато е живѣло. Въ случай че мьртвото лице остане непознато, тогаз неговото описване трѣбва да се обнародва въ вѣстници-

тѣ, съ покана да извѣстатъ за него на мѣстната сждебна власть ония, които би познали мрьтвото лице отъ описанието му,

Чл. 146. При огледътъ на мрьтвото тѣло трѣбва внимателно да се разглѣда всичко, което би могло да има важность за изслѣдването. Особенно трѣбва да се види, намѣрватъ ли се на мрьтвото тѣло нѣкакви рани или знакове на извьршено насилие, въ който случай необходимо е тии да се опишатъ точно, както и срѣдствата и орждията, съ които по всѣка вѣроятность тия рани или знакове сж били произведени. Ако се намѣрятъ нѣкои орждия, тѣ трѣбва да се сравнатъ съ раните, нанесени на тѣлото.

Чл. 147. Мнѣнието или оцѣнението на лѣкаритѣ трѣбва именно да съдьржава; коя е била причината на смьртьта и отъ какво е произлезла и по какъвъ начинъ. Ако се открияТъ явни знакове на насилие, трѣбва да се изслѣдва, да ли повръжданието е направено отъ друго лице, и въ такъвъ случай, да ли таквозъ дѣйствие е въ състояние да умьртви человѣкътъ въобще, или смьртьта е станала по слѣдствие на особеннитѣ лични свойства и особенното тѣлосложение на умрѣлий, или по причина на случайни нѣкои обстоятелства, които биха се доказали. Освѣнъ това, трѣбва да се изслѣдва и докаже да ли е могла смьртьта да се отвьрне, ако да бѣше на врѣме подадена надлѣжна помощь.

Д-ръ Странски: Тукъ казва: „ако се намѣратъ нѣкои орждия, тѣ трѣбва да се сравнятъ съ ранитѣ нанесени на тѣлото“. Незная отъ практическа страна да ли може да се каже тъй. Сжщото орждие, което е произвело една рана, не може да се сравни послѣ съ раната. Единъ ножъ като се мушни въ тѣло въ начало произвожда да положимъ 2 сантиметра широка рана. Слѣдъ нѣколко секунди обаче тя става по малка, и ако исками да я сравнимъ съ ножа трѣбва да разрѣжимъ тѣлото или по добрѣ да прѣсилимъ раната. Това произлиза отъ мускулитѣ, които по пресичанието се ретракгиратъ, и ако раната бива по голѣма въ едно направление може противно на пробожданието съ ножа — кожата показва друго направление. За това не е умѣстно да се каже *„сравнява* се съ раната“. Може би прѣводътъ да е сгрѣшенъ. „сравнение съ раната“ бива да се узнае да ли орждието е било остро, контондантно или като шишъ. А тогава трѣбва да се каже: „да се опрѣдѣли“, а не сравни“.

Г. Груевъ: Тукъ съ това се постановлява като едно общо правило вещи людие, по съображенията на доктора, да се произнесатъ за раната какъ е и съ що е нанесена. „Сравнение на орждието съ раната“ просто се разбира, да стане една провѣрка да ли формата на орждието доказва, че отъ него е произведена раната. Може ударътъ да е произведенъ съ сопа, формата на която може да се сравни съ удара. Може орждието да е мотика, по формата ѝ може да се констатира че раната е произведена отъ нея. Това е общо правило. Послѣ може да се констатира сжщностьта. Подробноститѣ остава да покажатъ вещитѣ людие, да ли дѣйствително е това орждие или не.

Д-ръ Странски: Недоразумѣние отъ една само дума може да се породи — именно отъ глагола „сравни“. Види се думата е прѣведена злѣ. *„Орждието трѣбва да се изслѣдва да ли може ди се отнася къмъ раната.* Т. е. да ли това орждие може да произведе едикоя рана. „Да се сравни“ е много математически казано.

Т. Кесяковъ: Азъ невиждамъ да прѣчи нѣщо въ случая. Специалиститѣ, които прѣглѣждатъ раната лесно могатъ да познаятъ орждието, като вематъ въ съображение измѣнението на раната, което става слѣдъ нѣколко минути, слѣдъ часъ, отъ ретрактирането на мускулитѣ. Тѣ направятъ своитѣ заключения и излагатъ послѣ подробноститѣ.

Д-ръ Странски; За специалиста нѣма наистина затруднение да направи това. Недоразумѣние обаче може да се породи между него и сждебнитѣ власти, защото сжд. изслѣдователь не може да вникне въ подробноститѣ на медицинската наука. Тукъ е „да се сравни орждието съ раната“ — защо да не се каже: „да се види да ли орждието, намѣрено тамъ, може да произведе такава рана“. Намѣрена е напримѣръ брадва или мотика при тѣлото на умрѣлия. Сждилището иска да знае да ли отъ това орждие е раната, но не е сполученъ терминътъ „да сравни орждието“.

Г. Груевъ: Както виждамъ съгласни сме въ мисьлта. Разликата е само въ изражението.

Д-ръ Странски: Ако това изражение остане съ моето тълкувание приемамъ да не се измѣнява. Да се забѣлѣжи само въ протокола тълкуването, за да стане извѣстно. (Приема се).

Т. Кесяковъ: По горѣ е казано: „Орждията, съ които по всѣка вѣроятность ранитѣ сж били произведени“. Значи смисьлта на закона доказва какво се иска. Специалистътъ може да каже, че днесь това орждие не отговаря на раната, но ще докаже причинитѣ за това.

Д-ръ Странски: Да се каже „по всѣка вѣроятность“ е грѣшка. Законътъ трѣбва да бжде положителенъ. Друго нѣщо е когато науката говори и казва „по всѣка вѣроятность“, чрезъ туй сждилището до тогава достига до „вѣроятность“. Тия думи сж даже една еластичность въ члена, която дава всемъзможни отстранения.

Чл. 148. Когато става аутопсия на мрътво тѣло на новорожденно дѣте трѣбва всѣкога и особенно да се удостовѣри, да ли мьртвото дѣте се е родило живо и въобще да ли е било способно за животъ.

Д-ръ Странски: Тукъ думата: най-главна причина прѣдлагамъ да се изличи. Никога нѣма много причина за да се каже „най главна“. Само една причина може да има. По малки или по голѣми двѣ причини не могжтъ да бждатъ.

Т. Кесяковъ: Споредъ мене може да има и двѣ и три причини. Които причили смъртьта. Може да сж нанесени два удара: съ сопа и съ желѣзо — тия сж двѣ причини за смьртьта, иска се обаче да се знае коя е главната причина— трѣбва да се опрѣдѣли кой ударъ е смьртоносний, че споредъ него да се накажатъ престжпницитѣ по леко единъ и по тѣжко другъ.

Г. Груевъ: Необходимо е членътъ да си остане тъй. Г-нъ Кесяковъ макаръ да говори въ полза на члена, но неможе да докаже значението на думата „най главна“. Прѣдположете си че единъ човѣкъ лѣжи болѣнъ отъ естественна болѣсть. Единъ го удря и умира. Въ случая може би ударътъ повлиява за смьртьта, но по причина повече на самата болѣсть. Може и това да стане, че самий ударъ да не бжде причината на смьртьта, но сжщата болѣсть. Сега тука има двѣ причини — коя е главната се иска. Една жена тѣжка но единъ ударъ хвърля дѣтето. Послѣ умира. Коя е причината на смьртьта: да ли ударътъ или мѣтването? Човѣкъ за-

творенъ подъ тѣжъкъ надзоръ. Единъ день го биятъ, а слѣдъ три дни умира. Когато да даде дума казва, че страдае отъ .... Естественно е че докторътъ трѣбва да каже главната причина на смъртьта: да ли е боятъ, или ... Ще каже, че е боятъ а, ... е посторонна причина — но това трѣба да се оцѣни. Ето защо е нужно да прѣдвижда това членътъ. Сждилището трѣба да знае на що да се основава да оцѣни тѣжината на причинитѣ. Трѣбва да се знае главната причина на смъртьта, за да се накаже авторътъ ѝ. А пакъ авторитѣ за причинитѣ посторонни сжщо се осжждатъ, но не като убийци.

Д-ръ Странски: Азъ пакъ ще говора, че медицината не признава много причини. Може да има много обстоятелства, които сж съотвѣтсвували за смьрьта, но една само причината за смьртьта. Единъ умрѣлъ съ двѣ рани: една на крака, друга на гржднтѣ или съ ударъ въ главата. Сждилището иска да знае отъ коя е причинена смьртьта. Докторътъ отива преглѣжда ранитѣ. Той намѣрва, че смьртьта е отъ удара, а не отъ ранитѣ. Ранитѣ сж тѣшки и отъ тѣхъ съ врѣме щелъ е да умрѣ болний, но и могълъ е да оздравѣе. Ударътъ обаче се случилъ и безъ да произведе рана, причинява .... че човѣкътъ умрѣлъ на мнутата. Другъ случай. Единъ човѣкъ страда отъ ..... Другъ дохожда и му удре единъ шамаръ и въ стресването на тѣлото произвожда силенъ пукъ на сърдцето и човѣкътъ умира. Сега шамарътъ не е причина, на смьртьта, а, ... Само шамарътъ прибьрзалъ смьртьта. Другъ човѣкъ доста яде, пие, скарва се и му удрятъ единъ шамаръ, че умира. Причината на смьрьта е .... който го ималъ — но шамарътъ прибързалъ смьрьта. Въ всѣки случай, искамъ да кажа, че причина за смьртъ бива една. Нѣма по главна и по малка. Има случаи нѣколко рани да дѣйствуватъ и да произведатъ смьртъ. Между тѣхъ има плитки и слѣдователно леко дѣйствуватъ, но дѣйствуватъ заедно съ другитѣ и съ истичанието на крьвьта да послѣдва смьртъ. Тукъ трѣбва ислѣството на доктора да опрѣдѣли отъ всички ли рани, или отъ една дѣто е текла крьвьта, и тъй намира причината за смьртьта. Повтарямъ причина за смьртьта бива една, а не повече.

Свящ. Тилевъ: Отъ исказаното отъ г. Д-ра излиза на явѣ, че пакъ трѣба „най главна“ да фигурира въ проекта. По самото му казване излиза пакъ че не една причина може да бжде за смьртъ. Ако една причина причини смьртьта, други сж съдѣйствували и ускорили тая смьртъ. Слѣдователно пакъ трѣбва да стои това въ проекта за да може сждилището кому какво наказание да налага.

Т. Кесяковъ: Има нѣколко причини за смьртьта, една обаче направила моментална смьртьта. Единъ ударилъ леко, другъ по гѣжко и произвелъ смьртьта — за двамата не ще бжде еднакво наказание. И двамата сж убийци, но авторътъ на главната причина се осжжда като убиецъ, а другия по легко. За това нуждно е да останатъ тия думи.

Д-ръ Странски: Както и да казвате пакъ излиза, че отъ една рана става смьртьта. Описва се тжжестьта и на едната и на другата и се казва коя именно е причила смьртьта. Смъртоносната прочее рана е една, и нѣма по главна или по малка причина. Двѣ причини дохождатъ отъ разни страни и тѣ имать разлика: едната е въ състояние да причини смьртьта, а другата не, може послѣднята да прибърза, да ускори смьртьта.

Прѣдсѣд. Има прѣдложение да се махне думата „най главна?“ (Пада).

Чл. 149. Когато има съмнѣние, че нѣкой е билъ утровенъ трѣбва подозрителнитѣ вещества, които се намѣратъ въ мъртвото тѣло или на друго мѣсто, да се изслѣдватъ отъ опитенъ химикъ заедно съ единъ лѣкарь, или пъкъ отъ надлѣжното учрѣждение, което би било нарочно установено за подобни изслѣдвания. При това, споредъ обстоятелствата, трѣбва тия вещества да се повѣрятъ на вѣщи людие за надлѣжно съхранение, за да ги изслѣдватъ на сгодно и за тая цѣль опрѣдѣлено мѣсто.

Чл. 150 Когато сжществува съмнѣние върху здравото душевно положение на набѣдений, трѣбва да се нареди да стане изслѣдуване ота двойца лѣкари, въ изборътъ на които нужно е да се обрѫща внимание и на тѣхната ученность по психологията. Тии сж длъжни въ своето оцѣнение да изложятъ всички дѣла и обстоятелства, които биха могли да иматъ каквото и да е влияние върху настроението на умственното състояние на набѣдений, трѣбва да ги изслѣдуватъ споредъ важностьта и отдѣлно и въ свръзска, и ако се убѣдятъ, че дѣйствително има умственно побърквание и до каква степень. Освѣнъ това, тии трѣбва да искажктъ своето мнѣние и за влиянието, което умственното побърквание е имало върху въобрежението на набѣдений, както и върху наказателното дѣяние, което той е извършилъ,

Чл. 151. Когато се изслѣдува тождественостьта (идентичностьта) на нѣкои книжя, за да се удостовѣри, чия рѫка ги е писала, тогазъ вѣщитѣ людие по писменна часть могжтъ да сравняватъ съмнителнитѣ книжя или начьртания съ таквизи, за които не може да има съмнѣние, че сж писани отъ обвиняемий, или пакъ съ писмо, което обвиняемий напише въ тѣхно присжтствие.

Д-ръ Странски: Желалъ бихъ да зная да ли въ нѣкоя Европейска процедура се намира подобенъ членъ. Въ самитѣ турски закони нѣма такъво нѣщо.

Т. Кесяковъ: И азъ съмъ противъ тоя членъ. И Шериата въ Турция не обѣма това. Трѣбва да се изхвърли тоя членъ, още повече че нѣмами баби специалисти.

Г. Груевъ: Ако бѣше безусловно казано, че трѣбатъ въ извѣстни случаи жени въ мѣсто доктори мжжие, тогава, да. Въ члена обаче се разумѣва само за нѣкои маловажни случаи, когато не е вече престжпление за оглѣдъ, а само за случай на срамъ, въ които есественно има жени, по мжчно положение, да не допущатъ лѣкарско изслѣдвание. Ако за убийство, за отровяване, никой законъ не запрещава на доктора да направи изслѣдвание. Тукъ се разумѣватъ „маловажни случай“. И то пакъ зависи отъ благоусмотрѣнието на прокурора да ли единъ даденъ случай е маловаженъ или не. Особенно въ Румелия има население отъ различни вѣроисповѣдания и иматъ свои особенни обряди. За това да остане тоя членъ, да не давами поводъ на оплаквания и съпротивления.

Д-ръ Странски: Ако оставимъ да фигурира членътъ и съ такъво тълкувание, ще каже да нѣмами понятие за науката, която учи кои се наричатъ „баби“. Даже и които сж свършили училище и тѣ нѣматъ познание отъ наука анатомическа, физиологическа и паталогическа. Ако исками да се произнесе една баба, че само мѣстото е одраскано то е друго. Но ако трѣбва научно да се произнесе нѣма такава да се произнесе отъ какъвъ видъ и тжжность е прѣстжплението. Трѣбва да знаете, че има случаи за развaление на моми дѣто и самитѣ доктори мжчно мо-

гжтъ да познаятъ. За това не „баба“, а докторъ трѣбва да употрѣблява операции.

Тоя членъ противоречи на всѣка модерна наука. Такъвъ нѣма и въ тур. закони. Разумѣвамъ да се каже „жени лѣкари“, каквито макаръ за сега да нѣмами, но ще ги имаме съ време, като прѣдполагами, че тоя законъ ще ни служи за много години. Но да кажемъ за „баби“ — това е явно противорѣчие и конскрирание съ науката.

Ив. Ст. Гешовъ: Нѣма нужда да се каже „жени лѣкари“. Тѣ сж сжщи лѣкари безъ разлика отъ мжжѣ лѣкари. Спорѣдъ г. Странски има страхъ наистина да се позволява на „баби“ за нѣкои изслѣдвания. Забѣлѣжете обаче, че то става „въ маловажни случаи“ и още казва „може“ това. Спр. остава на сжд. власть: ако може да се ползува отъ тоя членъ да праща баби или доктори.

Г. Груевъ: Ще забѣлѣжа тукъ, че това именно въ най новитѣ процедури се полага. Въ по вехтитѣ го нѣма. Да каже една жена, че неприема мжжъ докторъ да я изслѣдва, не може да се пресили. Трѣбва да се проводи жена. За това да остане тоя членъ. Дѣто една жена „баба“ може да свърши работа, защо да не се позволи? Или прѣдполагами, че едно лошо съпротивление, защо да не допустнемъ баба? Такива случай трѣбва да се предвиждатъ.

Свящ. Тилевъ: Азъ ще кажа че нѣма какво да се оспорява противъ доказателствата на г. Д-ра Странски. Но трѣбва да знаемъ какъвъ е народа ни, какви народности имами съ насъ и какви обичай и нрави сжществуватъ. Ако изслѣдователтъ намѣри за нужно докторъ да проводи, ако не — баба. Освѣнъ това защо въ нѣкои случаи да става съпротивление кога има и другъ способъ за изслѣдвание.

Д-ръ Странски: Чудно ми е какъ е помѣстенъ тоя членъ тукъ, а още по чудно ми е, че се поддържа. Съ тоя членъ се дава на баба медицинско мастерство, а още и медицинско изслѣдвание.

Прѣдсѣд.: Приема ли се чл. 151 както е въ проекта? (Приема се).

Чл. 152. Когато е извършено уподобление или подправяние (фалсификация). на монети или на публични кредитни билети, то тия, ако е потрѣбно прѣдставятъ се на оновъ учрѣждение, което е пуснало въ кржгообращение истинскитѣ монети или билети отъ тоя сжщий видъ, и това учреждение се призовава да се даде мнѣнието върху уподоблението или филсификацията, както и за начинътъ, по който това е могло да се извърши.

Прѣдсѣд. Има ли възражение?

Д-ръ Странски: Азъ се въздържамъ.

Прѣдсѣд. Вмѣсто думата „психологическа ученость“ да се каже „ученость по психологията“. (Приема се).

Чл. 153. Вѣщитѣ людие иматъ право да получатъ възнаграждение, за изгубеното си врѣме, както и за направенитѣ си разноски, което се опрѣдѣля отъ сждебний изслѣдуватель споредъ тарифата.

IV. Задържание и прѣтърсвание.

Чл. 154. Прѣтърсвание на жилища може да се прѣдприеме само когато сжсжществува основателно подозрѣние, че тамъ е скрито нѣкое лице, подозрѣваемо

въ наказателно дѣяние, или че се намѣрватъ тамъ прѣдмети, които за изслѣдването би могли да иматъ особенна важность. А пакъ лицата и тѣхнитѣ дрѣхи могжтъ се прѣтърсва само въ случай, когато има силно подозрѣние че има скрити у тѣхъ нѣкои важни за изслѣдването прѣдмѣти, или че тии сами сж извършили наказателно дѣяние.

Чл. 155. Сждебний изслѣдователь и прокурорътъ иматъ право да нареджтъ да станжтъ подобни прѣтърсвания, които обаче могатъ да ся извършватъ само на основание на писменна мотивирана заповѣдь, която веднага или най кжсно до 24 часа, слѣдъ прѣтърсването, трѣбува да се врѣчи на оногозь, на когото е станало прѣтърсването.

Д-ръ Странски: Азъ мисля трѣбва да се пита приема ли се или не всѣки членъ.

Прѣдсѣдатель: Приехми по практика когато нѣма възражание и безъ да се пита, да се счита за приетъ членътъ.

Д-ръ Странски: Тогава значи да се прочете цѣлий проектъ и да се хвърли на страна . . . . (излазя).

Прѣдсѣдатель: Понеже нѣмами пъленъ съставъ прогласявамъ засѣданието за закрито. Да се впише въ протокола, че г-нъ Вазовъ отсжтствува безъ отпускъ.

(Конецъ въ $4^1/_2$ часа).

Прѣдсѣдатель: **Д-ръ Янкуловъ**

Подпрѣдсѣдатель: **Д. Юруковъ**

Секретаръ: **Д. Стамбуловъ**

Стенографъ: **Ив. А. Шандаровъ**